

# Měsíčník Rekodifikace & praxe: Právo dítěte vyjádřit se s ohledem na jeho rozumovou a emocionální vyspělost

eFocus

Za situace, kdy obecný soud učiní postoj (přání) nezletilého dítěte rozhodným (zásadním) vodítkem pro úpravu rozsahu jeho styku s rodičem, aniž by vyšel z ústavněprávních kritérií stanovených pro toto rozhodování a z konkrétních okolností a oprávněných zájmů nezletilého, a na tomto základě své rozhodnutí řádně odůvodnil, postupuje v rozporu s právem stěžovatele na spravedlivý proces zaručeným v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, právem na rodinný život podle čl. 10 odst. 2 Listiny a právem rodiče na péči o dítě podle čl. 32 odst. 4 Listiny.

**Při hodnocení možných změn styku rodiče s nezletilým dítětem je nutno zohlednit též zdravotní (duševní) stav dítěte a jeho možný vliv na utváření a charakter jeho postoje. Pokud soud učiní pro úpravu styku s rodičem za „zásadní vodítko“ postoj (přání) dítěte, je žádoucí, aby za účelem vyloučení jakýchkoliv pochybností ohledně objektivit („odstínění“) zjišťovaného postoje a učinění si vlastních závěrů zpravidla sám přistoupil k výsledku nezletilého (věk 12 let), a také, aby podrobně odůvodnil všechna další relevantní kritéria (např. výchovné potřeby dítěte, zájem rodičů, vztah se sourozenci).**

Autor: **JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.**, odborný asistent na katedře občanského práva Právnické fakulty Masarykovy Univerzity v Brně, asistent soudkyně Ústavního soudu

Autor ve svém příspěvku podává komentář k dalšímu z nálezů Ústavního soudu dotýkajících se problematiky rodinného práva, **konkrétně k nálezu ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. II. ÚS 2943/14**, vážícímu se k problematice ochrany práv a zájmů nezletilého dítěte.

Jak autor podotýká, vychází hodnota komentovaného nálezu z relativní novosti a rekodifikovaného rodinného práva, především § 867, resp. § 907 obč. zák. Jeho význam je zřejmý současně z toho důvodu, že se participačním právům dítěte věnuje nikoliv z pohledu pozitivního vymezení, nýbrž v kontextu zjišťování názoru a stanoviska jako jednoho z více předpokladů konečného rozhodnutí.

Podle § 867 obč. zák. platí, že před rozhodnutím, které se dotýká zájmu dítěte, poskytne soud dítěti potřebné informace, aby si mohlo vytvořit vlastní názor a tento sdělit, resp. že není-li podle zjištění soudu dítě schopno informace náležitě přijmout nebo není-li schopno vytvořit si vlastní názor nebo není-li schopno tento názor sdělit, soud informuje a vyslechne toho, kdo je schopen zájmy dítěte ochránit, s tím, že se musí jednat o osobu, jejíž zájmy nejsou v rozporu se zájmy dítěte. Zákon současně konstruuje domněnku, že o dítěti starším dvanácti let se má za to, že je schopno informaci přijmout, vytvořit si vlastní názor a tento sdělit. Civilní soud však není názorem dítěte vázán, avšak je povinen mu věnovat patřičnou pozornost. Právě k poslední větě se váže dřívější i nynější rozhodovací praxe Ústavního soudu, který uvedl, že „za předpokladu, že je dítě dostatečně rozumově a emocionálně vyspělé, je nutné jeho přání považovat za zásadní vodítko při hledání jeho nejlepšího zájmu.“ Současně však zdůraznil, že „není možné, aby obecné soudy postoj nezletilého dítěte bez

dalšího převzaly a aby své rozhodnutí založily toliko na jeho přání, nikoliv na pečlivém a komplexním posuzování jeho zájmů.“ (Srov. např. nález ze dne 23. 4. 2013, sp. zn. II. ÚS 4160/12.)

Jak autor podotýká, tak sám Ústavní soud dodává, že ve své judikatuře vymezil řadu podmínek a okolností, které obecné soudy musí při zohlednění přání nezletilého dítěte nezbytně dodržet a zvažovat, přičemž se týkají jak hodnocení samotného postoje nezletilého dítěte (např. zohlednění věku, rozumové a emocionální vyspělosti, zvážení míry objektivity tohoto postoje), tak i způsobu jeho zjišťování v průběhu soudního řízení, ať již hlediska formy, kdy přání dítěte musí být zjišťováno komplexně, tj. především formou nepřímých otázek, anebo z hlediska příslušného orgánu, který má přání nezletilého zjišťovat, tj. zda tak musí činit obecný soud sám, či zda postačí, pokud tak obecný soud učiní prostřednictvím orgánu sociálně-právní ochrany dětí, znaleckého posudku či prostřednictvím zástupce nezletilého.

Závěrem autor uvádí, že Ústavní soud ctí základní pravidla rozhodování o právech a povinnostech nezletilého dítěte, avšak nynějším rozhodnutím naznačuje, jak by mělo být přistoupeno ke kladení významu zjišťování názoru a stanoviska jako jednoho, nikoliv jediného, kritéria a předpokladu konečného rozhodnutí. Ač je tedy nezpochybnitelné, že soudy jsou povinny vždy (za splnění subjektivních předpokladů na straně dítěte) zjišťovat stanoviska a názory nezletilého dítěte, nejsou a priori povinny takto zjištěnému stanovisku dávat vyšší váhu než ostatním zjištěným okolnostem. Tak je možné učinit teprve tehdy, jsou-li všechny okolnosti hodnoceny komplexně.

### **Právo dítěte vyjádřit se s ohledem na jeho rozumovou a emocionální vyspělost**

JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.

Rekodifikace & praxe č. 9, str. 31

nakladatelství Wolters Kluwer

Časopis Rekodifikace & praxe si můžete objednat >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | [www.epravo.cz](http://www.epravo.cz)

## **Další články:**

- [Recenze publikace: Chalupa, R. Zákon směnečný a šekový – komentář směnečné části. Zákon o mezinárodním právu soukromém – komentář směnečné části. Praha: Leges, 2021, 646 s.](#)
- [Recenzia](#)
- [Budoucnost je v technologiích i udržitelnosti](#)
- [Anotáční recenze: Vyvlastnění a vyvlastňovací řízení](#)
- [Věznice jsou přeplněné a věznění příliš drahé. Knihou Tresty budoucnosti chce INFO.CZ otevřít diskuzi o změnách](#)
- [Recenze na knihu: Zdeňková, V., Seidlová, M., Čornejová, H., Peterová H.: Jak správně vytvářet a využívat FKSP: Jak postupovat při poskytování příspěvku na stravování.](#)
- [Recenze na knihu: Zuzana Strnadová: Co by měl vědět příjemce dotace. 1.vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2019, ISBN: 978-80-247-3076-9](#)
- [Ondřej Chmela: Zrušení poplatku za podnět k ÚOHS lze považovat za správné](#)
- [Anotáční recenze: Koudelka, Z., Průcha, P., Zwyrtek Hamplová, J.: Zákon o obcích \(obecní zřízení\) – Komentář. Praha: Leges, 2019, 480s](#)
- [Pražské finále osmého ročníku konferencí Soukromé právo](#)
- [Recenze: Jakub Tomšej a kolektiv – Zaměstnávání cizinců v České republice](#)